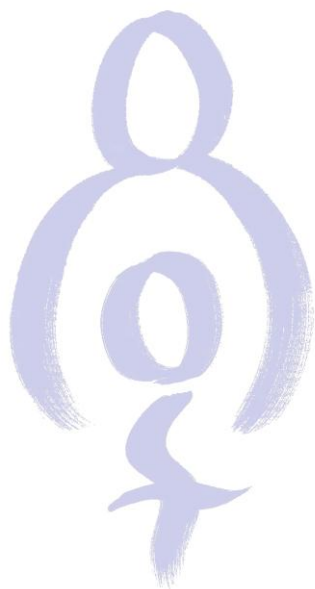

Rigshospitalet

Information om operation for kræft i de ydre kønsorganer (vulvektomi)

Velkommen i Gynækologisk Klinik

Når man bliver syg og skal opereres, dukker der ofte mange tanker, følelser og spørgsmål op. Med denne folder vil vi forsøge at besvare nogle af de generelle spørgsmål, som mange i din situation har. Afdelingens personale vil naturligvis også fortælle dig om den behandling, du skal gennemgå og svare på dine spørgsmål. De seneste års erfaringer viser, at behovet for indlæggelse kan nedsættes. Den kortere indlæggelsestid skyldes god information til patienten og forbedret behandling af kvalme og smerter efter operationen. Samlet betyder forbedringerne, at du hurtigere kommer ud af sengen og i gang igen. Herved nedsættes risikoen for blandt andet hjerte-lungekomplikationer, infektioner og træthed. Din egen motivation for at komme hurtigt i gang efter operationen har stor betydning. Personalet tager naturligvis hensyn til den enkelte patients behov.

Hvad fejler jeg?

De udvendige kønsorganer består af de store og små skamlæber, klitoris, skedeåbningen og mellemkødet. På fagsprog kalder man området for vulva.

Vævsprøver har vist, at du har kræft i et område på vulva, og det er muligt at operere. Hvor meget væv der skal fjernes afhænger af, hvor kræften sidder, og hvor udbredt den er.

Dagen før operationen

Lægen vil give dig en grundig information om omfanget af operationen. Hos nogle patienter, hvor der kan være mistanke om spredning af kræft til lymfeknuderne i lysken, vil der dagen før operationen blive indsprøjtet et radioaktivt stof i huden omkring kræften. Det radioaktive stof vil vandre til lymfeknuderne i lysken, og man kan ved operationen lettere genfinde de små lymfeknuder og fjerne dem. Det bliver således en mindre operation, som nedsætter risikoen for hævede ben efter operationen.

Hvordan foregår operationen?

Selve operationen foregår i fuld bedøvelse. Hvor meget der fjernes, afhænger af, hvor udbredt din sygdom er.

Under operationen lægges et blærekateter (en tynd slange i blæren). Kateteret skal blive liggende i 2-7 dage efter operationen, for at holde operationsområdet rent og tørt.

Ved operationens afslutning lægges 1-3 små dræn (plastikslanger) gennem huden til operationsområdet, så blod og lymfevæske lettere kan løbe ud. Drænene fjernes efter nogle dage.

Sårene på vulva syes sammen med selvopløselige tråde. Har du fået fjernet lymfeknuder i lysken, syes huden sammen med tråde, der skal fjernes, ofte efter 10-12 dage.

Bliver jeg rask?

Mange kvinder, der opereres for kræft i de ydre kønsorganer, bliver helt raske.

Vævet, der er fjernet ved operationen, bliver sendt til mikroskopisk undersøgelse. Der kommer svar på prøverne efter 10-12 dage. I enkelte tilfælde viser mikroskopisvaret, at ikke alt kræftvævet er fjernet, og du vil da blive tilbudt strålebehandling på en specialafdeling.

Komplikationer

Ved en operation er der altid en lille risiko for komplikationer. De er heldigvis oftest forbigående. Det er normalt at have let feber de første dage efter operationen.

Enkelte patienter kan få:

- Behov for blodtransfusion pga. blødning ved operationen.
- Lungebetændelse, blærebetændelse eller betændelse i såret.
- Blodansamling i operationssårene.
- Nogle patienter kan i tiden efter operationen få hævede ben pga. ophobet lymfevæske
- Føleforstyrrelser ved arret (vil som oftest forsvinde efter 3-6 måneder).

I meget sjældne tilfælde kan der under operationen ske skade på det omkringliggende væv og forekomme blødning, som kræver en ny operation.

Selve bedøvelsen indebærer også en meget lille risiko. Se folderen *Patientinformation – anæstesi/bedøvelse*, og brug evt. samtalen med narkoselægen til at få svar på de spørgsmål, du har vedrørende bedøvelse.

Efter operationen

Efter operationen bliver du kørt på et opvågningsafsnit, hvor specialuddannet personale observerer dig. Du kommer tilbage på afdelingen efter 1-2 timer.

Smerter og kvalme

Vi forsøger at gøre dig så fri for smerter og kvalme som muligt, så du hurtigere kan begynde at spise og drikke og komme ud af sengen. Har du brug for yderligere smertestillende medicin, må du endelig sige til. Du bliver ikke afhængig af medicinen i den korte periode, du har brug for den.

Hvornår skal jeg op efter operationen?

Vi stiler mod, at du kommer op at sidde og ud at gå allerede få timer efter operationen og igen i forbindelse med aftensmåltidet. Vi anbefaler, at du er oppe så meget som muligt på operationsdagen. I enkelte tilfælde kan operationens omfang betyde, at du skal blive i sengen de første dage for at skåne såret, hvilket den opererende læge vil informere dig om.

Hvornår må jeg spise og drikke efter operationen?

Du må spise og drikke lige efter operationen. Du bør drikke mindst 1 liter inklusiv 2 proteindrikke på operationsdagen, for at du hurtigere kommer til kræfter. Proteinrig kost og proteindrikke fremmer desuden helingen af sårene.

(Se i øvrigt afdelingens pjece om ernæring)

Dagene efter operationen

Ved stuegang vil lægen informere dig om operationen.

Sygeplejersken fjerner forbindingerne og sårene i vulva tilses mindst 2 gange om dagen. Det er meget vigtigt, at sårene holdes rene og tørre.

Du skal være ude af sengen så meget som muligt, med mindre kirurgen har bestemt, at du skal skåne sårene og blive i sengen.

Du bør drikke 2 liter inklusive 3 proteindrikke og spise energi- og proteinrig kost.

Hvor længe skal jeg være indlagt?

Hvor mange dage du skal være indlagt afhænger af, hvor længe kateteret i blæren og drænene skal ligge. Oftest varer en indlæggelse fra 4-7 dage.

Efter udskrivelsen

Hvordan skal jeg forholde mig, når jeg kommer hjem

Du kan forvente, at der går nogle uger, inden du helt har genvundet dine kræfter og din energi.

- De første 4 uger bør du hverken løfte tunge ting (mere end 10 kg), cykle eller dyrke sport. Mindre gåture og dagligdagsaktiviteter kan genoptages straks.
- Indtil sårene er fuldstændig lægt, skal du dagligt skylle dem med lunkent vand. Det er vigtigt at holde området så tørt som muligt. Brug et rent håndklæde og tør dig forsigtigt. Vi anbefaler, at du bruger løstsiddende undertøj af bomuld i denne periode.
- Du må gerne tage brusebad, men du skal vente med at tage karbad og svømme, til sårene er helede.
- Arbejde kan genoptages, når du føler dig klar til det, dog bør fysisk krævende arbejde først genoptages efter 4 uger (aftales med lægen).
- Hvis du får gener i form af hævede ben pga. de fjernede lymfekirtler, anbefaler vi, at du holder benene højt, når du ligger og sidder, at du evt. bruger støttestrømper. En fysioterapeut vil evt. kunne instruere dig i øvelser, som mindsker generne.

Hvad med seksuallivet?

Efter denne operation vil der være fysiske forandringer, som kan påvirke seksuallivet. Afhængig af operationens omfang kan der opstå gener såsom nedsat følsomhed i operationsområdet, huden føles stram, nedsat fugtighed i skeden og dermed ofte også nedsat lyst til sex.

Du og din partner kan genoptage seksuallivet 4-6 uger efter operationen, hvis sårene er helt lægt.

Har du problemer med seksuallivet efter denne periode, er det vigtigt at søge hjælp. Der er ofte en forklaring på og en mulighed

for at afhjælpe disse gener. Du kan eventuelt tale med personalet om det ved de ambulante kontroller.

Kræftens Bekæmpelse tilbyder støttegrupper og vejledning, hvis der er behov for det. De har også en hjemmeside med litteratur om emnet – se www.cancer.dk.

Mave-tarmfunktion

Hvis du drikker rigeligt væske, spiser godt og bevæger dig, kommer der hurtigere gang i tarmen. Hvis din mave-tarm funktion ikke er normaliseret efter udskrivelsen, kan du fortsætte med 1 gram Magnesia 1-2 gange dagligt.

Træthed

Det er almindeligt at føle sig træt de første uger efter operationen. Trætheden kan skyldes tab af muskelmasse, at du har spist mindre end du plejer, eventuel lav blodprocent og en stressreaktion. Vi anbefaler daglige gåture og varieret kost. Tag eventuelt tilskud af jern, hvis du har lav blodprocent.

Psykisk reaktion

Det er helt almindeligt at reagere både fysisk og psykisk på diagnosen kræft. Det er individuelt, hvordan man reagerer, og samtidig kan reaktionerne variere fra uge til uge. Det er vigtigt, at du tager dine reaktioner alvorligt. Brug derfor personalet, familie og venner og involver dem i dine tanker og bekymringer. Alle har brug for støtte og nogen at tale med.

Smerter

Du vil være øm de første uger efter operationen og skal derfor, efter behov, fortsætte med den anbefalede medicin. Du kan få udleveret medicin til det første døgn. Det er vigtigt, at du fortsætter med den anbefalede smertestillende medicin, hvis du har smerter.

Når smerterne aftager efter nogle dage, kan du nedsætte antallet af tabletter og efterhånden holde helt op med at tage dem (oftest efter 1 uge). Vi vil råde dig til at læse indlægssedlen i medicinpakken, så du kan være opmærksom på eventuelle bivirkninger. Hvis du får bivirkninger, bør du ophøre med behandlingen og evt. tale med din praktiserende læge.

Kontrol

Selv om alt kræftvævet er fjernet, skal du gå til kontrol i 5 år. Den første kontrol er 4 måneder efter udskrivelsen.

Hvis der opstår problemer

Indenfor de første 2 uger kontaktes sygeplejerskerne på afsnit 5031 (Tlf.:3545 5031), hvis du får:

- yderligere blødning fra såret
- tiltagende smerter
- feber eller tegn på betændelse i operationssåret (rødme, varme, ømhed og hævelse).

Er der gået mere end 2 uger efter operationen, skal du kontakte egen læge eller vagtlægen, hvis der er problemer.

Vi henviser i øvrigt til folderen "*Information om indlæggelse og operation på Gynækologisk Klinik*".

Noter:

Gynækologisk Klinik

Afsnit 5031

Opgang 5, 3. sal

Juliane Marie Centret

Rigshospitalet

Blegdamsvej 9

2100 København Ø

Telefon: 3545 5031

Email: gynaekologi@rh.dk

Web: www.gyn.rh.dk